

Bölüm 14

ÇOCUKLARDA BEDEN İMAJİ VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Mine BAHÇECİ¹

GİRİŞ

Çocuklarda, beden imajının gelişmesinde, bebeklikten itibaren bu çocukların yeme ve içme alışkanlıkları, gelişim dönemlerinin özellikleri, ebeveyn tutumları, akran grupları, internet ve medya gibi birçok faktör yer alır (Sezer, 2018). Bu faktörlerden yaş, internet, cinsiyet, toplum kültürü ve ebeveynlerle ilgili faktörlere aşağıda değinilmiştir.

1. BEDEN İMAJINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1.1. Yaş; Yaş faktörünün en çok etkisi olduğu ifade edilen çocukluk yaş dönemi ergenlik döneminde olan çocukları kapsamaktadır (Arslan, 2022). Medya arkadaş gibi çevresel sebeplerin etkisiyle ergenlik dönemindeki çocuklar, gerçek ve ideal bedenleri arasında büyük benzersizlikler olsa bile ideal bedene ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bir ergenin beden algısı negatif ise benlik saygısı da düşük olmaktadır. Günümüzde, bir çocuğun bedeninden memnun olmama durumunun, bununla birlikte diyet uygulamalarına başlama yaşının yedi yaşa kadar gerilemiştir (Önal vd., 2019; Sezer 2018).

1.2. İnternet ve Sosyal Medya; İnternet, sosyalleşme adına tercih edilen medya platformlarının özellikle çocuklar üzerindeki olası negatif etkileri tartışılmaktadır. Tartışılan bu negatif çıktılar arasında ergenlerin beden algılarının, medya platformlarının ve internetin sık kullanımına bağlı olarak şekillenmekte olduğudur (Baz, 2021).

Instagram kullanan ve kullanmayan ergenlerde beden algısı ile ilgili bir çalışmada; medya kullanımı, beden imajı ve özsaygının arasında ilişkisel bir bağlantı olduğu saptanmıştır (Kaya ve Dalkıç, 2020). Bununla birlikte, yüksek

¹ Yrd. Doç. Dr. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, mbahceci@ciu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-9566-8641
Not: Bu çalışma, 21. Çocuk Hemşireliği Kongresi -2022'de sunulan 'Çocukta Beden İmajı' başlıklı sununun genişletilmesi ile oluşturulmuştur.

ise çocuğunu olumlu yönde etkileyebilmesi adına ebeveynlerin bu konularda gelişmesine de destek vererek uzman kişilere ya da birimlere gitmelerine, çocuklarının bedenlerini iyi hissetmelerine yardımcı olma adımlarını atmalarına rehberlik yapar (Hayes, 2021).

Çocuk beden imajının dengeli gelişimine ilişkin ailenin ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi, akran eğitimlerinin yapılmasını ayrıca bu konularda danışmanlıklarını sağlar. BDB belirtileri taşıyan çocuklara uzman desteği sağlar ve aileyi bu desteği alma sürekliliği açısından bilgilendirir. Bu çocuklar kendilerini yaşitlarından farklı hissederler. Bu konuya ait his ve düşüncelerini anlatabilecekleri olanakları yaratır. Çocukların, yaşlarına uyan makyaj giysiler ve saçlarına ilişkin modelleri konusunda rehberlik yapılarak yaşitlarından uyumsuzluğu hissetmelerinin önüne geçilmesi için ailelerle işbirliği yapar (Çimete, Kuşuoğlu ve Çınar, 2018; Arslan ve Çalışır, 2018).

SONUÇ

Sonuç olarak, çocuklarda beden imajı algısal ve tutumsal bileşenlerle bebeklik döneminde başlayarak; yaş, cinsiyet, internet ve sosyal medya, toplum ve ebeveyn gibi faktörlerden etkilenerek oluşan zihinde şekillenmiş bir vücut, dış görünüş resmidir. Beden imajının olumlu gelişmesine etki eden memnuniyetin artırılması, beden imaj bozukluklarının erken fark edilmesi adına bu çalışmada bir kısım ipuçları yer almaktadır. Profesyonel bir meslek sahibi olan çocuk hemşirelerinin bir çocuğun büyümesi ve gelişmesinin kontrolündeki uygulamaları ile sağlıklı, olumlu, pozitif beden imajının algılanması ve fark edilmesi açısından aile ve çocuklara destek olması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Arıkan, D., Çelebioğlu, A., Tüfekçi, F.G. (2018). Büyüme ve gelişme. Çavuşoğlu H. (Ed) içinde, *Pediatric Hemşireliği Akıl Notları*. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri. 1-16
- Arslan, F., Çalışır, H. (2018). Çocuklarda hematolojik sistem hastalıkları ve hemşirelik bakımı. Conk Z, Başbakkal Z, Yılmaz HB, Bolşık B (Ed.) içinde, *Pediatric Hemşireliği*. Ankara: Akademisyen Kitabevi. 446.
- Arslan, S. (2022). Ergendeki beden algısı, benlik algısı ve mükemmeliyetçiliğin erken dönemdeki ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerinden incelenmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(131), 331-342, [Http://Dx.Doi.Org/10.29228/ASOS.63502](http://Dx.Doi.Org/10.29228/ASOS.63502),
- Başbakkal, Z. (2018). Çocuk ve aile ile iletişim. Çavuşoğlu H (Ed) içinde, *Pediatric Hemşireliği Akıl Notları*. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri. 19-23.
- Baz, E. (2021). Çocuk Ve Adölesanlarda Medya Ve Beden Algısı, İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi, [Https://Dijitalmedyavecocuk.Bilgi.Edu.Tr/2021/11/23/Co-cuk-Ve-Adolesanlarda-Medya-Ve-Beden-Algisi/](https://Dijitalmedyavecocuk.Bilgi.Edu.Tr/2021/11/23/Co-cuk-Ve-Adolesanlarda-Medya-Ve-Beden-Algisi/)

- Claiborn, J., Pedrick, C. (2019). *Beden Dismorfik Bozukluğu Çalışma Kitabı*, Çev. Güven, Bayraktar, Özmeşdan, İstanbul: Psikonet Yayıncılık ve Eğitim AŞ. ISBN: 978-605-68654-9-7
- Çimete, G., Kuşu.ğlu, S., Çınar, N.D. (2018). Çocuk, Hastalık ve Hastane Ortamı. Conk Z, Başbakal Z, Yılmaz HB, Bolışık B (Ed.) içinde, *Pediatric Hemşireliği*. Ankara: Akademisyen Kitabevi. 121
- Gayle, D. (2021), Facebook Aware of Instagram's Harmful Effect On Teenage Girls, Leak Reveals. 09.09.2022 tarihinde <https://www.theguardian.com/technology/2021/Sep/14/facebook-aware-instagram-harmful-effect-teenage-girls-leak-reveals> adresinden alınmıştır.
- Hayes, D. (2021). 5 Ways to promote a positive body image for kids. 10.09.2022 tarihinde <https://www.eatright.org/health/wellness/weight-and-body-positivity/5-ways-to-promote-a-positive-body-image-for-kids> adresinden alınmıştır.
- Kale, M., Hürşidi, S., Karaboğa, A.B. (2021). Okul öncesi dönemde beden algısı, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(34), 1410-1425. DOI: 10.26466/Opus.829749
- Kaya, Z., Dalkıç, A. (2020). Instagram kullanan ve kullanmayan ergenlerde beden algısı ve öz-yeterliliğin incelenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(Özel Sayı), 48-69.
- Kerkez, F.İ., Tural, V., Akçınar, F. (2013). Okul öncesi dönemde beden imajı algısı ve beden memnuniyetsizliği, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Journal Of Sport Sciences*, 24(3), 234-244
- Klemm, S. (2022). Body Image and you. 16.09.22 tarihinde <https://www.eatright.org/Health/Diseases-And-Conditions/Eating-Disorders/Body-Image-And-You> adresinden alınmıştır.
- Önal, S., vd. (2019). Üniversite öğrencilerinde beden algısı ve beden kitle endeksi arasındaki ilişkinin incelenmesi, *DTCF Dergisi*, 59(1), 543-558. DOI: 10.33171/Dtcjournal.2019.59.1.28.
- Semerci, B. (2019), *Beden Algısı Bozukluğu (Beden Dismorfik Bozukluğu)*, Bengi Semerci Enstitüsü. 20.09.2022 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=-Z1e35kngec> adresinden alınmıştır.
- Hayes, D. (2021). 5 ways to promote a positive body image for kids. 03.09.2022 tarihinde <https://www.eatright.org/health/wellness/weight-and-body-positivity/5-ways-to-promote-a-positive-body-image-for-kids> adresinden alınmıştır.
- Sezer, F.E. (2018). *7-14 yaş arası obez çocuklarda beden algısının çocuğun kendisi ve ebeveyni tarafından değerlendirilmesi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans tezi. İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul.
- Wells, G., Horwitz, J., Seetharaman, D. (2021). Facebook knows instagram is toxic for teen girls company documents show. 08.09.2022 tarihinde <https://www.wsj.com/articles/facebook-knows-instagram-is-toxic-for-teen-girls-company-documents-show-11631620739> adresinden alınmıştır.